

Svar på skriftligt spörsmål SSS 474/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om återvinning av aluminium

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 474/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Merja Kyllönen /vänst:

Hur ser man till att återvinningsgraden av aluminium och andra naturresurser höjs till så nära 100 procent som möjligt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Spörsmålet är viktigt och aktuellt, eftersom överkonsumtionen av naturresurser är en av grundorsakerna till klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald och föroreningar. Globalt sett förväntas användningen av naturresurser mer än fördubblas, vilket skulle innebära en massiv ökning av koldioxidutsläppen i samband med materialhanteringen och å andra sidan en minskning av råvaror som behövs för exempelvis den gröna övergången. Den gröna övergången och avskaffandet av fossila bränslen ökar användningen av metaller och mineraler, vilket innebär att de metaller och mineraler som behövs måste sättas i omlopp på ett bättre sätt.

I Finland konsumerar vi jämförelsevis mycket mer naturresurser än genomsnittet internationellt. Metallmalmernas andel av den inhemska konsumtionen är något under 20 procent. Återanvändningen eller återvinningen av naturresurser kan följas upp med antingen återvinningsgraden eller graden av cirkulär ekonomi. Återvinningsgraden visar hur stor andel av det avfall som uppkommer sätts i omlopp för materialåtervinning i stället för energiåtervinning. Graden av cirkulär ekonomi mäter förhållandet mellan det material som återvinns och allt material som använts.

Återvinningsgraden är relativt hög för flera metaller, eftersom metaller och legeringar som koppar, stål och aluminium lätt kan återvinnas i processer eller nya produkter och avfallsmaterial har ett kommersiellt värde. Enligt till exempel statistik som sammanställts av Teknologiindustrin återvinns sammanlagt cirka 75 procent av aluminiumskrotet (2020). Metaller skulle kunna återvinnas i högre grad och återanvändas, men det finns logistiska och tekniska faktorer som begränsar detta. Dessutom kan materialflöden innehålla skadliga ämnen som kräver riskhantering, vilket försvårar återvinningen och återanvändningen.

Enligt Statistikcentralen är graden av cirkulär ekonomi för metaller låg i Finland jämfört med många europeiska länder. I Finland var graden av cirkulär ekonomi för metaller 2,4 procent 2018.

I övriga Europa kommer i genomsnitt mer än en femtedel av metallerna från återvunna produkter och material.

I Finland strävar man efter att främja återvinning och hållbart utnyttjande av naturresurser genom lagstiftning samt genom det nationella programmet för cirkulär ekonomi.

Återvinning är ett centralt mål för avfallspolitiken omedelbart efter bekämpning av avfallbildning och återanvändning av avfall. Under de senaste två åren har flera ändringar gjorts i den finska lagstiftningen för att främja återvinning. Ambitiösa återvinningsmål har ställts upp för både så kallat avfall som omfattas av producentansvaret (förpackningsavfall, el- och elektroniska produkter, bilskrat, däck, papper, batterier och ackumulatorer) och kommunalt avfall. Ändringarna av avfallslagstiftningen skärpte dessutom bestämmelserna om separat insamling för återvinning ytterligare. Bestämmelserna gäller förpackningsavfall och kommunalt avfall från hushåll och företag (bioavfall, glas-, metall-, plast-, pappers- och kartongförpackningar) samt byggavfall. Dessutom styr punktskatten på dryckesförpackningar till att dryckesförpackningarna ansluts till det pantbaserade insamlingssystemet, genom vilket förpackningarna på ett mycket effektivt sätt återgår till återvinning, till exempel returnivån för aluminiumburkar var 97 procent i fjol. Syftet med ändringarna är att öka den effektiva användningen av avfallsmaterial och återvinningsgraden.

I det nationella strategiska programmet för cirkulär ekonomi föreslås mål och åtgärder för den cirkulära ekonomin för naturresurser, både för att minska användningen av naturresurser och för att förbättra resurseffektiviteten och den cirkulära ekonomin. På basis av programmet satte regeringen upp mål för användningen av naturresurserna våren 2021. Målet är att den inhemska totala förbrukningen av primärråvaror inte ska överstiga 2015 års nivå år 2035. Resursernas produktivitet kommer att fördubblas från 2015 till 2035 och materialens cirkulära ekonomi kommer att fördubblas fram till 2035.

För att uppnå dessa mål har man inlett ett scenarioarbete där forskningsinstitut i samarbete med sektorerna, företag, kommuner och regioner söker efter mer effektiva sätt att främja cirkulär ekonomi och minska användningen av naturresurser. De sektorer och regioner som går med i processen bidrar med sitt perspektiv på framtidens teknologier, strategier och investeringar samt samarbetar med att beskriva de mest effektiva åtgärderna för utveckling och genomförande.

Målet är att de organisationer som deltar på basis av scenarioprocessen ska göra sina egna anpassade åtaganden, så kallade Green deals för cirkulär ekonomi, där de fastställer mål och identifierar viktiga och ändamålsenliga åtgärder som ska vidtas. 84 aktörer har deltagit i green deal-processen inom cirkulär ekonomi. Nästan alla landskap, större städer, centrala företags- och branschorganisationer, skogsindustrins största företag och aktörer från byggsektorn ingår.

Helsingfors 11.10.2022

Miljö- och klimatminister Maria Ohisalo